

Tussenevaluatie
Beleidsplan Sociaal Domein
Brabantse Wal

December 2019

Voorwoord

‘Het Sociaal Domein gaat over alles wat inwoners in hun directe bestaan raakt. Het heeft primair betrekking op zorg, welzijn, arbeid, onderwijs en gezondheid. Het sociaal domein gaat dus om inwoners en de wijze waarop zij in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving. Een veilige leefomgeving is een belangrijke randvoorwaarde hiervoor.’

Het sociaal domein zoals we dat tegenwoordig kennen, vindt zijn oorsprong in 2015. Vanaf dat jaar kregen gemeenten een grote verantwoordelijkheid voor werk, zorg en jeugd overgeheveld vanuit het Rijk. Deze transities zijn binnen de Brabantse Wal gemeenten goed verlopen. In 2017 is besloten een stap verder te gaan in het doorontwikkelen van het Sociaal Domein door ook beleidsplannen integraal te maken. In december 2017 heeft de gemeenteraad van Woensdrecht het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2021 vastgesteld.

In dit plan is per uitgangspunt gezien waar zaken goed gingen en minder goed gingen. En vooral: waar in gezamenlijkheid nieuwe stappen konden worden gezet. Die zijn vertaald in doelstellingen en concrete resultaten. Het voornaamste doel was (en blijft): te kijken waar de ondersteuning van de inwoners beter kan.

Deze evaluatie beschrijft over de jaren 2018 en 2019 de ontwikkelingen in samenwerking met de Brabantse Wal gemeenten en beschrijft op hoofdlijnen de behaalde resultaten. De evaluatie van het beleidsplan Jeugd heeft een apart proces en loopt via de D9 samenwerking. Deze wordt separaat aangeboden.

In hoofdstuk 1 gaan we in op de samenwerking met de Brabantse Wal gemeenten, in hoofdstuk 2 beschrijven we de ontwikkelingen en benoemen we concrete resultaten per domein.

1. Samenwerking Brabantse Wal gemeenten

In het beleidsplan Sociaal Domein is het accent gelegd op de krachten op de Brabantse Wal te blijven bundelen en gezamenlijk uitvoering te blijven geven aan de opgaven. De gemeentes hebben elkaar intensief opgezocht in de samenwerking en zo zijn er mooie resultaten door ontstaan. Deze evaluatie geeft daar op hoofdlijn inzicht in. We maken een korte terugblik over de samenwerking, beschrijven hoe hier uitwerking aan is gegeven. Vervolgens geven we inzicht in de ontwikkelingen die zich hebben afgespeeld, en benoemen we tenslotte een aantal concrete resultaten.

1.1 Waar komen we vandaan

De decentralisaties in het sociale domein per 1 januari 2015 worden beschouwd als de grootste bestuurlijke verandering van de laatste decennia. De gemeenten op de Brabantse Wal (Woensdrecht, Steenbergen en Bergen op Zoom) zijn begonnen om zich de nieuwe opgaven eigen te maken en te komen tot nieuwe oplossingen en samenwerkingen binnen het sociaal domein. Daarvoor zijn diverse notities geschreven welke de richting hebben bepaald. In 2018 zijn deze visie en het beleid tegen het licht gehouden en zo is het beleidsplan Sociaal Domein Brabantse Wal ontwikkeld. Hieronder beschrijven we de wijze waarop het beleidsplan centraal heeft gestaan in de aansturing en samenwerking.

Samenwerking: start met beleidsplan Sociaal Domein Brabantse Wal

De drie colleges hebben in 2017 besloten om de krachten te blijven bundelen en gezamenlijk uitvoering te geven aan de transformatieopgaven en gaat uit van het principe om zoveel mogelijk af te stemmen en informatie uit te wisselen met ruimte voor lokale initiatieven. Dit heeft geresulteerd in het beleidsplan Sociaal Domein Brabantse Wal 2018 t/m 2021 met als visie: *Het is essentieel dat iedereen op de Brabantse Wal zo volledig en volwaardig mogelijk mee kan doen in de samenleving.*

Samenwerking: integratie beleidsplan in de Netwerkorganisatie

In de uitwerking van het beleidsplan Sociaal Domein hebben de Brabantse Wal gemeenten samengewerkt in de vorm van een Netwerkorganisatie. De samenwerkingsafspraken omvatten twee opdrachten. De eerste opdracht was de transformatie van het Sociaal Domein aan de hand van de Script Aanpak. Dit was vertaald langs drie lijnen, te weten;

- Transformatie in Mensen (beoogt een houding en gedragsverandering vanuit eigen motivatie tot stand te brengen bij burgers (eigen kracht, verantwoording, initiatief, regie), medewerkers van de gemeente (regie- en netwerkgemeente) en bij partners (niet denken vanuit het instituut, maar de mens centraal);
- Transformatie in Voorzieningen: het opnieuw ontwerpen en herstructureren van het aanbod aan sociale voorzieningen;
- Transformatie in Toegang (een inrichtingsvraagstuk waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan de inrichting van de integrale toegang van de gemeente Bergen op Zoom.

De tweede opdracht was de realisatie van één Netwerkorganisatie Sociaal Domein Brabantse Wal. Het uitgangspunt voor de Netwerkorganisatie is dat in de Netwerkorganisatie beleidszaken gezamenlijk worden ontwikkeld en dat beleidstaken zoveel mogelijk gezamenlijk worden opgepakt. Er wordt ruimte gelaten voor lokale initiatieven. De Netwerkorganisatie was géén fysieke organisatie en gemaakte afspraken worden niet juridisch vastgelegd.

In het beleidsplan Sociaal Domein is een uitvoeringsagenda opgenomen. Deze is overgenomen in de netwerkorganisatie. Jaarlijks is daarvoor een netwerkplan gemaakt en zijn concrete resultaten bereikt. Daarover leest u verderop meer. Uiteindelijk is besloten de netwerkorganisatie en de daaronder hangende aanpak per 1 november 2018 te verlaten. U bent daarover apart geïnformeerd. In de evaluatie die daaraan ten grondslag lag is geconcludeerd dat het plan nagenoeg geheel ten uitvoer is gebracht. En dat de lopende projecten en de programmalijnen uit de Script Aanpak die tot regulier

werk zijn geworden, onder te brengen onder de aansturende verantwoordelijkheid van de gezamenlijke teammanagers in het Sociaal Domein. Daarbij is meegegeven de bestuurlijke samenwerking mede verder vorm te geven.

Samenwerking: uitvoeringsagenda Brabantse Wal Sociaal Domein & Onderwijs

Als vervolg op de netwerkorganisatie is besloten een apart bestuurlijk Sociaal Domein overleg te organiseren. Dit heeft inmiddels de naam 'DB plus'. In dit overleg is door de bestuurders van het Sociaal Domein van de Brabantse Wal besloten om de pijler uit Veerkrachtig Bestuur hier onder te brengen. Dit heeft geresulteerd in een Uitvoeringsagenda Brabantse Wal Sociaal Domein & Onderwijs. Op deze wijze heeft een integratie plaatsgevonden van de uitvoeringsagenda van het Beleidsplan Sociaal Domein, het netwerkplan Brabantse Wal, en het uitvoeringsprogramma Sociaal Domein & Onderwijs Veerkrachtig Bestuur.

Het management op de Brabantse Wal geeft hier nu sturing aan en zorgt dat inzet en capaciteit vanuit de reguliere inzet wordt geleverd aan de agenda. Tijdens het maandelijks bestuurlijk afstemmingsoverleg wordt de voortgang besproken en vindt integraal bespreking plaats van de ontwikkelingen die een breed perspectief hebben binnen het Sociaal Domein.

2. Ontwikkelingen en resultaten

Binnen Woensdrecht kunnen we stellen dat we de transformatie goed hebben doorlopen. We hebben met onze partners en inwoners een stabiele basis gelegd om nu ook verder te kunnen in de transformatie.

We hebben immers niet alleen een opgave uitgevoerd langs de decentralisatie, maar we willen ook daadwerkelijk een verdere ontwikkeling in gang zetten om nieuwe veranderingen te bewerkstelligen.

2.1 Ontwikkelingen 2018 en 2019

In 2018 en 2019 hebben we ingezet op het optimaal participeren van inwoners en dat ze in staat zijn zelfstandig in de eigen vertrouwde omgeving te blijven wonen. Vanuit het beleidsplan Sociaal Domein was het credo: eerst eigen kracht. Het uitgangspunt was (en blijft) dat inwoners de ondersteuning mogen krijgen die ze nodig hebben, ondanks dat we in eerste instantie inzetten op eigen kracht en creativiteit. Niemand is buiten de boot gevallen. We hebben er dan ook sterk op ingezet dat niet de procedures leidend zijn geweest, maar het resultaat dat we hebben willen bereiken.

Als het gaat om het bereikte resultaat in de afgelopen twee jaar hebben we een selectie gemaakt van een aantal onderwerpen (gerelateerd aan de uitvoeringsagenda die bij het beleidsplan Sociaal Domein behoort). Hiermee doen we tekort aan alle ontwikkelingen, maar we richten op ons de domeinen en benoemen hierlangs de belangrijkste ontwikkelingen. Op het gebied van *Jeugd* wordt u apart via een evaluatie geïnformeerd over de voortgang.

2.2 Volksgezondheid

Vanuit *Volksgezondheid* (mede ook in relatie met de Wmo) geldt dat we samen met de Brabantse Wal gemeenten zorgen we dat iedere gemeente in staat is om haar verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor de ondersteuning van deze kwetsbare inwoners. Verder hebben we gewerkt aan het beleidsplan Volksgezondheid. Hiermee voldoen we aan de wettelijke eisen op het gebied van de publieke gezondheid. De basis hiervoor is ook al gelegd in het beleidsplan Sociaal Domein. als uitloei is een uitvoeringsplan volksgezondheid Brabantse wal opgesteld en uitgevoerd. NB hier is ook de relatie gelegd met de jeugdgezondheid. Andere ontwikkelingen zijn het uitvoeringsplan Drank –en Horeca Wet. Dit is uitgewerkt in het 4 jaarlijkse uitvoeringsplan.

Actiepunten	Stand van zaken
Het jaarlijks opstellen van een uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol Brabantse Wal.	Loopt volgens planning. Een uitvoeringsplan voor de jaren 2018 en 2019 is opgesteld. In het plan worden diverse activiteiten benoemd waarmee wordt ingezet om de voorgesteld doelstellingen te behalen. Het plan zal in 2020 worden vernieuwd.
Actualiseren en samenvoegen van preventieprogramma's.	Jeugd- en volksgezondheid is samengevoegd. Er is een plan in voorbereiding om hieraan ook armoede toe te voegen.
Het uitvoeren van een onderzoek of het noodzakelijk is om meer medewerkers te scholen in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.	Vanuit de regio is er een aanbod geweest om mee te doen aan het regionaal programma 'Geweld hoort nergens thuis'. Dit programma geeft de gemeente Woensdrecht de kans om onze gemeentelijke verantwoordelijkheid vast te stellen en op basis van het programma een vertaling te maken naar onze eigen lokale situatie met concrete acties. Het programma is inmiddels goedgekeurd door het college en de uitvoeringsorganisatie is momenteel bezig met het uitvoering geven aan het implementatieplan. In het implementatieplan staat o.a. dit onderwerp beschreven: onderzoek doen of het noodzakelijk is om meer medewerkers te scholen in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.
Het voortzetten van de afspraken die in het Regionaal Kompas zijn vastgelegd.	Jaarlijks wordt vanuit centrumgemeente Bergen op Zoom een jaarplan opgesteld voortkomend uit het Regionaal Kompas. Dit wordt tevens jaarlijks geëvalueerd.

Opstellen van meerjarige afspraken met aanbieders m.b.t. het behalen van maatschappelijke effecten.	Met de zorgaanbieders van beschermd wonen (regio West Brabant West) zijn resultaatovereenkomsten afgesloten.
Het uitwerken van het vastgestelde regionale plan van aanpak (6 gemeenten) om de decentralisatie van de centrumgemeentetaken Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang per 2020 te implementeren.	Op basis van het vastgestelde regionale plan van aanpak is een implementatieplan opgesteld, waarna is gestart met de uitwerking van een aantal deelprojecten. Inmiddels is bekend dat de decentralisatie van Beschermd Wonen is verschoven naar 2021. Verder is er in juli 2019 een akkoord gesloten tussen de VNG en het Rijk over de doordecentralisatie (o.a. woonplaatsbeginsel, ingroeipad). Hierin is ook aangegeven dat over de eventuele doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang naar alle gemeenten op basis van een evaluatie over vier jaar een beslissing zal worden genomen. De uitkomsten hiervan zullen worden meegenomen in de verdere uitwerking van het regionale plan van aanpak.
Vormgeven van een integrale aanpak voor GGZ-cliënten.	Hier wordt vorm aan gegeven door uitwerking van het regionaal plan van aanpak regio West Brabant West (beschermd wonen en opvang) waaronder OGGZ team alsook het actieplan personen met verward gedrag (o.a. SPOR, escalatiemodel, meldpunt crisiszorg, procesregie lokaal). Daarnaast is er lokaal nog het inlooppunt GGZ en is er preventieve inzet geweest d.m.v. gastlessen op scholen, diverse cursussen en Brussengroep.
Het verder met elkaar verbinden van de beleidsterreinen wonen en zorg.	Op het gebied van wonen en zorg wordt steeds meer met elkaar samengewerkt. De prestatieafspraken op het gebied van wonen zijn hiervan een voorbeeld. De input vanuit het sociaal domein wordt hierin meegenomen wordt.

2.3 Onderwijs, Huisvesting en Educatie

Op het gebied van *Onderwijs, Huisvesting en Educatie* spelen er veel ontwikkelingen. De gemeenten werken intensief samen voor de doordecentralisatie van het primair en (voorgezet) speciaal onderwijs/ In 2020 staat dit onderwerp centraal en werken we toe naar het opstellen van een (beleidsrijk) Integraal Huisvestingplan. Andere speerpunten zijn de Regionaal Educatieve Agenda, waarin we samenwerken aan de onderwijsagenda met speerpunten als zorg in en om de school, school in de samenleving, op weg naar werk en doorgaande schoolloopbaan.

De gemeenten hebben ook gezamenlijk opgetrokken rond de fusie van de Markiezaat Bibliotheken en de 'Bibliotheek VAN Nu'. We hebben daarvoor een convenant opgesteld met een samenwerkingsovereenkomst. Ook werken we aan de gezamenlijke Human Capital agenda waar we streven naar een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Dit is een dynamische agenda die meebeweegt met de economische ontwikkelingen en arbeidsvraag met tal van partners met wie samengewerkt wordt Belangrijke aandacht heeft hier het creëren van voldoende stage- en werkervaringsplekken voor kwetsbare groepen. Een andere ontwikkeling is een duidelijke investering in een doorlopende ontwikkel- en leerlijn van 0-23. Ook hebben we gewerkt aan de beleidsnotitie voor Voor- en Vroegschoolse Educatie en Peuteropvang. In relatie met de jeugdhulp en aanpak is een sterke verbinding gelegd met onderwijs. Het resultaat is de ontwikkeling van het stimuleren van onderwijsarrangementen en het doorontwikkelen van de thuiszitterstafel waar de jeugdzorg, leerplicht en onderwijs in deelnemen. Tenslotte werken we hard aan het terugdringen van laaggeletterdheid door middel van het To taalhuis.

Actiepunten	Stand van zaken
Het aanbieden van laagdrempelige Nederlandse taal cursussen.	Alle inwoners van de gemeente Woensdrecht kunnen met elke taalvraag terecht bij het To-Taalhuis tijdens de inloop of op elk ander moment op afspraak. Afhankelijk van de vraag krijgt iedereen een aanbod dat past bij de vraag en de persoon. Dankzij vrijwilligers en een lesaanbod vanuit de WEB middelen is het mogelijk dit laagdrempelig te doen. De locatie van het

	To-Taalhuis en het enthousiast en betrokken team (van ongeveer 35 personen) zorgen voor deze laagdrempeligheid.
Leerlingen op school kennis laten maken met talentontwikkeling en 21 ^{ste} century skills.	De basisscholen werken al een aantal jaar aan/met een groot aantal van onderstaande de 21st century skills. <p>The infographic is a circular diagram with a central blue circle containing the text '21e eeuwse vaardigheden'. Surrounding this center are ten segments, each with an icon and a label: 'Zelfregulering' (steering wheel), 'Kritisch denken' (scales), 'Creatief denken' (lightbulb), 'Probleem oplossen' (magnifying glass), 'Computational thinking' (computer monitor with arrows), 'Informatie vaardigheden' (document with 'i'), 'ICT-basis vaardigheden' (tablet), 'Media wijsheid' (microphone), 'Communiceren' (two people talking), and 'Sociale & culturele vaardigheden' (group of people). At the bottom, there are logos for 'slo' (Nationaal Expertisecentrum Leerprobleemoplossing) and 'Kennisnet'.</p>
Opstellen communicatie- en wervingsplan laaggeletterden.	Voor het opsoren van laaggeletterden is het goed om enerzijds de professionals die laaggeletterden zien en spreken, hierover te blijven informeren/enthousiasmeren gezien hun rol bij het herkennen en doorverwijzen naar het To-Taalhuis. Hier is door het To-taalhuis reeds een aanvang mee gemaakt. Anderzijds is voor de toekomst een campagne (mogelijk i.s.m. de afdeling communicatie) een optie om specifieke doelgroepen aan te spreken. Bijvoorbeeld de grote groep 50/55+ die of voor zichzelf of voor ouders/familieleden als hulplijn dienen en sommige (digi)tale skills missen. Bij de benadering van doelgroepen gaan we bewust nooit uit van de boodschap: bent u laaggeletterd? Maar van de behoefte die zou kunnen leven (online bestellen, digid aanvragen, appen met kleinkinderen, een nette brief schrijven enz.).
Het bevorderen van de taalstimulering.	Scholen hebben als een van de hoofdtaken de taalontwikkeling te stimuleren. Daarnaast zijn ook zij mogelijk verwijzers van kinderen en/of ouders met een extra taalbehoefte naar het To-Taalhuis. Belangrijk omdat zelfs anno 2019 laaggeletterdheid nog steeds van generatie op generatie wordt doorgegeven.
Handhaven van het brede palet aan scholen en inspelen op mogelijke kansen.	Dit is onderdeel van de agenda (samenwerking tussen diverse verbanden zoals de REA, LEA, DOPO en OAB werkgroep). In deze overleggen worden gegevens en ervaringen uitgewisseld en worden daar waar mogelijk afspraken gemaakt over (onderwijs)kansen. Verder is er een nieuw gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (voor en vroegschoolse educatie) in ontwikkeling dat in het eerste halfjaar van 2020 wordt vastgesteld.
Het doorontwikkelen van de thuiszitterstafel binnen het onderwijs	Om het aantal thuiszitters nog verder naar beneden te brengen werken leerplichtambtenaren en de West-Brabantse Regionale Samenwerkingsverbanden Onderwijs nauw samen. Dit heeft zich vertaald in een regionaal thuiszitterspact. Eind 2017 committeerden de 18 West-Brabantse gemeenten en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs zich aan het regionaal thuiszitterspact, met als ambitie dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Er zijn stappen gezet om voor elk kind een passende oplossing te realiseren.
Zorgdragen voor integrale dienstverlening om jongeren zonder startkwalificatie naar werk te begeleiden.	Er vindt lokale samenwerking plaats met externe lokale netwerkpartners op het terrein van passend onderwijs, jeugdbeleid en participatiewetgeving. Naast het monitoren van jongeren wordt zorggedragen voor de doorverwijzing naar onderwijs en de arbeidsmarkt. Er zijn werkafspraken gemaakt omtrent het begeleiden van kwetsbare jongeren in het voorstel 'Actieve nazorg jongeren PRO/VSO'.

	<p>We zetten in op een betere arbeidsmarktvoorbereiding voor jongeren in een kwetsbare positie. Het RMC treedt op als intermediair tussen onderwijs en arbeidsmarkt.</p> <p>Binnen het onderwijs worden de jongeren in een kwetsbare positie voor wie doorstroom niet haalbaar is, of die een verhoogde kans op voortijdig schoolverlaten hebben, tijdig opgepakt. Om ze zowel individueel als in groepsverband in zelfredzaamheid en sociale- en arbeidsvaardigheden te trainen.</p>
Het stimuleren van het ontwikkelen van zorgonderwijsarrangementen en starten met integraal arrangeren.	In het schooljaar 2019-2020 is er gestart met het Handelingsgericht Integraal Arrangeren. Er zijn afspraken gemaakt over individuele zorgonderwijsarrangementen en samen met het onderwijs kijken we verder wat de mogelijkheden zijn voor zorg in onderwijstijd.
Stroomlijnen van de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs en van voortgezet onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs.	Ook dit is onderdeel van de agenda van de REA, LEA, DOPO en OAB werkgroep. In deze overleggen worden gegevens en ervaringen uitgewisseld en worden daar waar mogelijk afspraken gemaakt over de doorgaande leerlijn. Daarnaast is er op Brabantse Wal niveau een initiatief op het gebied van STO (Sterk Techniek Onderwijs).
Het opstellen van een uitvoeringsplan aansluiting jeugdhulp en passend onderwijs.	Samen met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs Brabantse Wal, Roosendaal e.o. en Breda is er met de jeugdhulpregio West-Brabant West een Agenda van de Toekomst opgesteld. De uitvoering van de Agenda van de Toekomst is verder vertaald in de Onderwijsagenda Brabantse Wal 2018-2022 en is vastgesteld in de Regionaal Educatieve Agenda.

2.4 WMO

Op het gebied van de *Wmo* is de *WVGGZ* aanpak een belangrijk speerpunt. Deze wet zorgt er voor dat we in 2020 meer instrumenten voor zorg op maat inzetten (verplichte zorg zo kort als mogelijk/zo lang als noodzakelijk). De voorbereidingen zijn getroffen zoals het opstellen van de crisismaatregelen, zorgmachtigingen, aanmeldingsprocedures bij de gemeenten. Om de ondersteuningsvraag vroeg in beeld te krijgen, de noodzaak van zwaardere zorg en ondersteuning terug te dringen en de druk op maatwerk af te laten nemen, is gestart met het ontwikkelen van een aanpak voor preventie en vroegsignalering. Het recent uitgevoerde cliëntervaringsonderzoek 2019 toont aan dat Woensdrecht goed op weg is.

Actiepunten	Stand van zaken
Het waar mogelijk verschuiven van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen.	Bergen op Zoom is centrumgemeente voor Beschermd Wonen. Binnen Beschermd Wonen vinden, daar waar mogelijk verschuivingen plaats naar goedkopere maatwerkvoorzieningen Beschermd Wonen.
Het maken van afspraken met samenwerkingspartners hoe de beweging naar het voorliggend veld concreet vormgegeven kan worden.	Met samenwerkingspartners binnen het jeugdhulpstelsel is onderzocht hoe we de beweging naar het voorliggend veld kunnen maken. Niet alleen met onze zorgaanbieders in de niet vrij toegankelijk zorg, maar juist ook met jeugdzorgplus en de veiligheidsketen. Zo is er gestart met de pilot veiligheidsteams. Binnen de veiligheidsteams wordt het kind centraal gezet. Door tijdig met elkaar in gesprek te gaan om te kijken wat het beste is voor het kind willen we voorkomen dat het kind in het gedwongen kader terecht komt. In de veiligheidsteams nemen de jeugdprofessionals samen deel. Daarnaast is er een aanbesteding jeugdzorgplus in kleiner verband om zo de gewenste doorontwikkeling te kunnen gaan bewerkstelligen.
Het organiseren van voorlichtings- en themabijeenkomsten om inwoners te informeren	De gemeente Woensdrecht subsidieert het Huis van Morgen. Het informeert inwoners en (toekomstige) zorgprofessionals over innovaties die het mogelijk maken om langer thuis te wonen. Het laat je kennismaken met

over innovatieve hulpmiddelen om langer zelfstandig thuis te kunnen wonen (E-health).	vernieuwende toepassingen waarbij een selectie wordt gemaakt uit de vele hulpmiddelen die er op de markt zijn.
Het organiseren van de ondersteuning dichtbij de inwoners.	Het zorglandschap van het jeugdhulpstelsel is tot stand gekomen door een open house aanbesteding. Met deze vorm van aanbesteding is het de regio West-Brabant West gelukt om een zorglandschap in te richten met grote en kleine zorgaanbieders die achter ons jeugdhulpstelsel staan.
Het opstellen van een plan van aanpak om de overgang van '18-/18+' vloeiend plaats te laten vinden.	Vanuit de werkgroep 18-/18+ jeugdhulpregio West-Brabant West is er een knelpunten notitie/plan van aanpak opgesteld voor 18-/18+. Hierover is afstemming geweest tussen de domeinen Jeugd en Wmo.

2.5 Werk en Inkomen

Op het gebied van *Werk en Inkomen* is een actieplan opgesteld voor de in- door- en uitstroom en activering van cliënten. Hiervoor is het werkcentrum versterkt met specifieke inzet op doelgroepen. We werken hierin ook samen met partners zoals de ISD, Stichting Samenwerken, WVS. Door deze ketensamenwerking willen we de aanzet maken voor het verbeteren van leerwerktrajecten en de sociale activering. Op het gebied van schuldhulpverlening en armoedebestrijding hebben we o.a. ingezet op een actieve benadering van inwoners met betalingsachterstanden en vergroten van de bekendheid van regelingen en voorzieningen.

Actiepunten	Stand van zaken
Intensiveren van de relatie met werkgevers en dienstverlening.	Er is een vast aanspreekpunt voor werkgevers via het WSP (Werkcentrum). Dit jaar heeft het Werkcentrum via Kijk Binnen Bij Bedrijven en het uitvoeren van evenementen de relatie met de werkgevers en dienstverlening geïntensiveerd. Daarnaast is er een jaarplan ketensamenwerking opgesteld waarbij er voor de WSP's in Q3 'Perspectief op Werk' start. In dit project wordt ook de gezamenlijke dienstverlening aangeboden richting werkgevers, waarbij de partijen binnen het (regionale) WSP samenwerken. Verder wordt er in de regio samen opgetrokken in de sectorbenadering van logistiek en industrie/productie (projecten/arrangementen/bijeenkomsten). Er wordt gewerkt aan brede kennis van elkaars 'product' bij adviseurs met werkgeverscontacten en het aanbieden van op maat gerichte re-integratie trajecten door de ISD.
Het vergroten van de bekendheid van minimaregelingen en het informeren van de inwoners hierover.	De communicatie van minimaregelingen is continu onder de aandacht. Via de Woensdrechtse Bode, Social Media en maatschappelijke partners wordt er op relevante perioden in het jaar aandacht gevraagd voor de in die periode relevante minimaregelingen. Zo wordt in november en december aandacht gevraagd voor de Collectieve ziektenkostenverzekering voor minima. In 2019 is er extra aandacht geweest voor de landelijke campagne 'Kom uit je schuld'.
Aanbieden van op maat gerichte re-integratietrajecten door ISD.	Dit is onderdeel van de 'core business' van de ISD. Via een businesscase voor 200 (type) C klanten wordt er extra aandacht besteed aan passende inzet van instrumenten, bij wat er nodig is vanuit de klant. In de ketensamenwerking is gewerkt aan vernieuwen en flexibiliseren van de dienstverlening, waaronder nieuwe instrumenten uitbouwen en ontwikkelen, verdiepende diagnose, op stap naar werk met praktijkverklaringen, optimaliseren leerwerktrajecten, het experiment 'Johan' (jobready maken van kandidaten met een indicatie banenafpraak die nog niet jobready zijn en passende ondersteuning nodig hebben om daadwerkelijk aan de slag te kunnen gaan), meten van klanttevredenheid, verbeteren van SMART-geformuleerde doelstelling vanuit klantmanager en het opnemen van meting kwaliteit van leerwerktrajecten in de ketenmonitor.

Inzetten van armoedebeleid op het wegnemen van belemmeringen om als volwaardig inwoner te kunnen participeren.	Via het armoedebeleid wordt op diverse manieren inzet gepleegd om belemmeringen weg te nemen om als volwaardig inwoner te participeren in de maatschappij. Hiervoor heeft de gemeente Woensdrecht een breed aanbod aan minimaregelingen. Zo krijgen kinderen een vergoeding voor sport,- cultuur,- en schoolgerelateerde zaken via Stichting Leergeld en het Jeugdfondsport. In 2018 is de regeling Maatschappelijke Participatie Schoolgaande Kinderen uitgebreid. Kinderen kunnen daardoor voortaan ook clubgerelateerde sportkleding vergoed krijgen en ook op de basisschool kunnen kinderen in aanmerking komen voor een laptop of tablet indien dit verplicht is op school. Ook voor volwassenen bestaat de mogelijkheid op een vergoeding voor culturele- en sportactiviteiten via de regeling Sociaal culturele bijdrage voor de minima.
Verdere doorontwikkeling van de WVS tot werkleerbedrijf.	Met de WVS en het Werkplein Hart van West-Brabant is in 2019 gewerkt aan de doorontwikkeling naar een leerwerkbedrijf. Verder is, ingegeven vanuit verandering en samenstelling van de doelgroepen in de Participatiewet, besloten om te starten met de volgende Proeftuinen. <ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe instroom met verdiepende diagnose, eventuele praktijktoets en loonwaardemeting. - Bestaande doelgroep C (met en zonder indicatie) krijgt verdiepende diagnose en aanpak op maat. - Statushouders: gezamenlijke aanpak.

2.6 Domeinoverstijgend

Naast de bovengenoemde domeinen is er ook actief ingezet op domein overstijgende onderwerpen: stimuleren en faciliteren van burgerinitiatieven en de ontwikkeling van de Integrale Toegang. Een mooi voorbeeld van de ondersteuning van een burgerinitiatief is de huisvesting en aanpak rond de Bunt in de kern Putte. Rond de Integrale Toegang is op Brabantse Wal gewerkt aan een samenwerkingsvorm rond de dienstverlening van werk en inkomen in de toegangen (ISU). Deze werkwijze en aanpak zal in 2020 en verder centraal komen te staan.

Actiepunten	Stand van zaken
Het geven van voorlichting aan de verwijzers (huisartsen e.d.) over de mogelijkheden van de jeugdprofessionals en de toegang tot de zorg.	De coördinator CJG en daarna kwaliteitsmedewerker Jeugd zijn samen met wethouders Van der Beek bij alle huisartsen van de gemeente Woensdrecht langs geweest. Tijdens deze overleggen is gesproken over wat de jeugdprofessionals voor de huisartsen kunnen betekenen. Afspraken over een huisartsenroute zijn nog niet gerealiseerd doordat er tot op heden te weinig capaciteit binnen het CJG's om uitvoering te kunnen geven aan een huisartsenroute. Met de overige verwijzers binnen het jeugdhulpstelsel worden per kwartaal accountgesprekken gehouden over wat we van elkaar mogen verwachten en voor elkaar kunnen betekenen. Daarnaast loopt er een pilot van een ziekenhuis CJG-er om de verbinding met ons jeugdhulpstelsel te kunnen maken.
Het opstellen van een sociale kaart waarin het aanbod van het voorliggende veld inzichtelijk wordt gemaakt.	De Brabantse Wal-gemeenten hebben besloten een sociale kaart te laten ontwikkelen door uitgever Sdu. Deze zogenaamde Hulpwijzer wordt in het tweede deel van 2019 gebouwd en voorzien van lokale content. De realisatie van deze sociale kaart is voorzien voor februari 2020, waarmee het aanbod van het voorliggende veld veel inzichtelijker zal worden gemaakt.
Stimuleren van aanbieders en inwoners om met innovatieve ideeën te komen.	In 2018 hebben er met de zorgaanbieders werksessies plaatsgevonden over de doorontwikkeling van beschermd wonen. Verder vinden er 5x per jaar overlegtafels plaats met de zorgaanbieders van beschermd wonen waarvan een onderdeel het vormgeven van de ontwikkelagenda is.

2.7 Intensiveren van samenwerking Brabantse Wal

In de komende perioden blijven we sterk inzetten op ambtelijke en bestuurlijke samenwerking. Op het gebied van de financiën zullen we de beschikbare middelen inzetten om de beweging naar het voorliggend veld kunnen creëren.

Financiën

In het beleidsplan Sociaal Domein Brabantse Wal zijn alleen de budgetten weergegeven die de gemeenten ontvangen van het Rijk via de integratie-uitkeringen. Er is voor gekozen om in de evaluatie geen specifieke financiële onderbouwing te geven. Allereerst omdat het niet is te vergelijken met de andere gemeenten, maar ook omdat iedere gemeente specifiek haar verantwoording aflegt in de Jaarrekening ten aanzien van de besteding van de middelen in het Sociaal Domein.

Met het aanbieden van de jaarrekening 2018 en straks ook 2019 geldt in algemene zin voor Woensdrecht net als op landelijk niveau, dat de financiële middelen voor het Sociaal Domein onder druk staan. Meerjarig verwachten we dat de budgetten en de daarvoor beschikbare middelen onder druk zullen blijven staan door de toename van de Jeugdkosten en Wmo arrangementen. Zowel beleidsmatig als uitvoerend zetten we daarom sterk in op een aantal aspecten om de beweging naar het voorliggend veld te creëren.

Samenwerking Brabantse Wal in 2020

Met het aanbieden van de Programma Begroting 2020 zijn in programma 1 Sociaal Domein de diverse ontwikkelingen aan u gepresenteerd. Een herhaling daarvan is dan ook niet nodig.

De samenwerking binnen de Brabantse Wal en daarbuiten zal in 2020 en 2021 langs de uitvoeringsagenda Sociaal Domein en Onderwijs (Veerkrachtig Bestuur) plaatsvinden. Hierin borgen we de gemeenschappelijke opgaven in het Sociaal Domein. Binnen de samenwerking op D9 niveau onderzoeken we of de Governance verder uitgebreid kan worden op het gebied van Wmo en Werk en Inkomen. Binnen de Brabantse Wal zal op het gebied van ambtelijke en bestuurlijke samenwerking het platform DB plus behouden blijven.